

บทที่ 1

ธรรมชาติและความสัมพันธ์กับศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์

1. ความนำ

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เชิงประวัตินั้นแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดด้านเศรษฐศาสตร์จากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์แบบพื้นๆ ในยุคสมัยของสังคมที่เรียบง่ายทางเศรษฐกิจโดยเริ่มตั้งแต่แนวคิดทางเศรษฐกิจของสังคมชนเผ่าที่ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบพอเพียง แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์พัฒนาสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ถือได้ว่าเป็นลัทธิเศรษฐกิจหรือสำนักความคิดทางเศรษฐศาสตร์น่าจะเริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮิบรู ซึ่งได้แก่สำนักคิดของนักสอนศาสนานอกกรีต แล้วมาเจ้าลัทธิทางความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ของซีโนฟอน พลาโต และอริสโตเติล ในสมัยกรีก ความคิดของโทมัส อควีนาส และนิโกล เจโรเมในยุคกลาง จนกระทั่งถึงลัทธิพาณิชย์นิยมที่ถือเป็นรุ่งอรุณของลัทธิทุนนิยม ยุคการสถาปนาเศรษฐศาสตร์การเมืองและยุคลัทธิชนรชนชาตินิยมที่ถือเป็นต้นกำเนิดเศรษฐศาสตร์ที่เป็นศาสตร์อย่างแท้จริงและเป็นที่มาของลัทธิคลาสสิกส์ สำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นต่อเนื่องเรื่อยมาจนยุคปัจจุบัน

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์หรือลัทธิเศรษฐกิจมีเจ้าความคิดหรือสำนักคิดมากมาย แนวคิดเหล่านี้พัฒนาการมากับพัฒนาการทางสังคม และเป็นแนวคิดที่สอดคล้องประสานกับปรากฏการณ์ด้านเศรษฐกิจ กรอบประเพณีและจารีตทางสังคม การเมือง และปรัชญาสังคมในยุคสมัยที่แตกต่างกัน การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เชิงประวัตินั้นได้รับความนิยมนอย่างสูงเมื่อสิ้นศตวรรษที่ 19 ถึงเริ่มต้นศตวรรษที่ 20 โดยประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศแรกที่ทำให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านลัทธิเศรษฐกิจ ตามด้วยประเทศอังกฤษ และอเมริกาตามลำดับ ปัจจุบันวิชาประวัติศาสตร์เชิงประวัตินั้นในสหรัฐอเมริกา มีความสำคัญกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมปลายมาก เพราะเป็นแนวคิดขั้นพื้นฐานที่สามารถนำไปกำหนดนโยบายได้และเป็นที่มาของทฤษฎี หลักการ การวิเคราะห์ เครื่องมือ และวิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักในปัจจุบัน

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ มีความแตกต่างจากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ในประเด็นที่ การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ จะเน้นไปที่ทฤษฎี กฎ หลักการ เทคนิค และเครื่องมือในการวิเคราะห์ หรือให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงปริมาณมากเกินไป ซึ่งอาจเป็นผลเสียกับนักศึกษาด้วยเหตุผล คือ

ประการแรก การศึกษาแต่กรอบทฤษฎีสมัยใหม่อาจทำให้นักศึกษาริภาคทฤษฎีมากเกินไปจนลืมธรรมชาติของหลักคำสอนในเชิงปฏิบัติ เพราะนักศึกษาขาดความเชื่อมโยงระหว่างการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี กับการกำหนดนโยบาย พูดอีกนัยหนึ่งคือขาดธรรมชาติมุมมองของความเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง

ประการที่สอง นักศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่อาจขาดมุมมองในประเด็นที่ว่า วิชาเศรษฐศาสตร์พัฒนาขึ้นมาจากการแสวงหาความคิดของมนุษย์ปุถุชนธรรมดาทั่วไป อาจทำให้นักศึกษาขาดหลักคิดด้านปรัชญาและวิธีการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ

วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจยังมีความแตกต่างจากวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ในเรื่องรูปแบบ เนื้อหา และจุดประสงค์ของการศึกษา ขณะเดียวกันวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีพัฒนาการมาพร้อมกับพัฒนาการทางสังคม วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์แทบทุกสาขาวิชา แต่ที่นี้จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับบางวิชาเท่านั้น ซึ่งเป็นเนื้อหาสำหรับการศึกษาในบทนี้

2. ความแตกต่างระหว่างลัทธิเศรษฐกิจและวิชาเศรษฐศาสตร์

2.1 พัฒนาการของลัทธิเศรษฐกิจ

ลัทธิเศรษฐกิจ (economic thoughts or doctrines) แรกเริ่มเดิมทีครอบคลุมเนื้อหาด้านทฤษฎี (theories) ลัทธิหรือหลักคำสอน (doctrines) กฎ (laws) และหลักการ (generalization) และการวิเคราะห์เชิงประยุกต์ (application analysis) เพื่อศึกษาและหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาและปรากฏการณ์ด้าน

โดยนัยที่กล่าวมา ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ (History of Economic Doctrines) จึงเป็นการศึกษาหลักคำสอนหรือแนวคิดด้านเศรษฐกิจของบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทรงอิทธิพลในยุคนั้น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือนำไปแก้ปัญหา หรือนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยไม่ติดยึดกับกรอบทฤษฎี หลักการ เครื่องมือและเทคนิค การวิเคราะห์ แต่คำนึงถึง ปรัชญาการณ ์ ปัญหา และความผันแปรทางเศรษฐกิจที่ เชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งพลังปฏิริยาสัมพันธ์ไปยังอุดมการณ์ ศีลธรรม การเมือง ศาสนา และกรอบจารีตประเพณี ค่านิยม และปรัชญาทางสังคม เป็นหลักใหญ่ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การศึกษาเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยสองส่วน

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นทฤษฎีและหลักการ เครื่องมือและเทคนิค การวิเคราะห์ (positive economics) เพื่อตอบคำถามว่า “คืออะไร (What is)”

---

¹ H.L. Bhatia. **History of Economic Thought** (New Delhi : Vani Education Books, 1978), p.1.

² ทวี ตะเวทีกุล. **ลัทธิเศรษฐกิจ** (สมาคมเศรษฐศาสตร์, ธรรมศาสตร์, 2519), น. 1.

³ เรื่องเดิม, น. 1.

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่กรอบทางอุดมการณ์ ศีลธรรม การเมือง ศาสนา จารีตประเพณี ค่านิยม และปรัชญาทางสังคม เป็นหลักใหญ่ (normative economics) เพื่อตอบคำถามว่า “ควรเป็นอะไร (What ought to be)”

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ (economic ideas) เกิดขึ้นพร้อมกับพัฒนาการทางสังคมที่ไม่สามารถระบุเวลาที่แน่ชัดได้ โดยเริ่มแรกเป็นแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์พอเพียง (self-sufficient economy) ของสังคมชนเผ่า ที่เป็นสังคมแบบเรียบง่าย เป็นสังคมที่พึ่งพากันด้านเศรษฐกิจ ไม่มีการขูดรีดเอาเปรียบกันด้านเศรษฐกิจ ที่สมัยต่อมาเรียกสังคมดังกล่าวว่า “สังคมอุดมคติหรือจินตสังคม (Utopia society)” พัฒนาการด้านแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ต่อมาให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องทาส (slavery) การขูดรีดดอกเบี้ย (usury)⁴ การถือครองที่ดินผืนใหญ่ของนายทุนที่ดิน (land owner) และการค้า (trade) และการพาณิชย์ (commerce) ในบางส่วน

ยุคสมัยกรีกเมธีปราชญ์ชื่อ ซีโนฟอน (Xenophon) และพลาโต (Plato) ได้พูดถึงถึงการแบ่งงานหรือแบ่งหน้าที่กันทำ และอริสโตเติล (Aristotle) เริ่มวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ที่เป็นระบบขึ้นโดยแยกเศรษฐศาสตร์ออกเป็นเศรษฐศาสตร์โดยเนื้อหาหรือคุณลักษณะเฉพาะ (economics proper) และเศรษฐศาสตร์ในฐานะที่เป็นศาสตร์ด้านอุปทาน (the science of supply) อริสโตเติลวิเคราะห์การค้า เงินตรา และราคายุติธรรม และได้นำเสนอแนวคิด เรื่องการเอาจริยธรรมมาควบคุมการค้า อริสโตเติลถือได้ว่าเป็นผู้วางรากฐานเกี่ยวกับลัทธิหรือแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับราคายุติธรรม และจริยธรรมทางการค้าของอริสโตเติล ต่อมาเซนต์โทมัส อควินัส (Saint Thomas Aquinas) ได้นำมาเป็นหลักการของคำสอนในกฎหมายนักบวชคริสต์ (Canon law) เพื่อควบคุมการค้าในยุคกลาง

พัฒนาการด้านแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ลัทธิเศรษฐกิจ ถ้าเป็นคำสอน (doctrines) ของบุคคลหรือ คณะบุคคล น่าจะเริ่มเกิดขึ้นในยุคของราชวงศ์

---

⁴ การขูดรีดดอกเบี้ย (usury) เป็นการเรียกเอาดอกเบี้ยจากเงินกู้ โดยผู้ปล่อยกู้สามารถกำหนดดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บเอาได้ การขูดรีดดอกเบี้ย (usury) จึงแตกต่างจากดอกเบี้ย (interest) กรณีหลังเป็นการเรียกเอาดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด

---

⁵ Sir Eric Roll ให้เหตุผล ในการเรียกลัทธิเศรษฐกิจสำนักนี้ว่า ระบบคลาสสิกส์ (**classical system**) ลัทธิคลาสสิกส์ (**classicism**) หรือคณะคลาสสิกส์ (**the classics**) ว่าเป็นแนวคำสอนที่แพร่หลายเป็นที่ยอมรับ เป็นระบบที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นคณะที่ทำให้เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง เป็นทฤษฎีที่นำไปกำหนดเป็นนโยบายของรัฐ และเพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างกับลัทธิความคิดของสำนักคิดอื่น ดังคำกล่าวบางตอนที่ว่า **The classics** were most successful perhaps in their representation of early capitalism. ...**the classics** were the founders of economic science. ดูใน Eric Roll, **A History of Economics Thought** (London: Faber & Faber, Ltd., 1973), p. 139-40 และ 199-20.. และ Joseph A. Schumpeter ให้กล่าวว่าคณะคลาสสิกส์เป็นการเสนอแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโดยมุ่งผลกำไรและประโยชน์ของผู้บริโภคดังกล่าวที่ว่า "...the chief merit of **the classics** in their dispelling...the naïve idea that economic activity in the capital society...the profit motives... the interests of consumers..." ดูใน Joseph A. Schumpeter, **Can Capitalism Survive ?** (New York: Harper & Row, Publishers, 1978), pp. 15-6.

ลัทธิเศรษฐกิจมีพัฒนาการมาสองแนวทาง **แนวทางที่หนึ่งคือ** เศรษฐกิจที่เป็นอยู่มีกรอบและสถาบันทางเศรษฐกิจของตนเอง และยังมีขอบเขตเพื่อการสำรวจตรวจสอบที่ลึกซึ้งและเข้มข้น ซึ่งจะนำไปสู่หลักการพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์และสร้างทฤษฎีต่อไป **อีกแนวทางหนึ่งคือ** ความเป็นพลวัตของเศรษฐกิจ นำไปสู่หลักการพื้นฐานเพื่อการสำรวจตรวจสอบ ความเป็นพลวัตของระบบเศรษฐกิจนี้เอง เป็นความท้าทายของนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการแสวงหาคำตอบให้ได้ ความเป็นพลวัตของระบบเศรษฐกิจนำมาซึ่งประเด็นปัญหาและปรากฏการณ์ที่ สลับซับซ้อน นำมาซึ่งความต้องการเครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใหม่ ๆ และดีกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่กว้างขึ้น **วัตถุประสงค์การศึกษาประวัติลัทธิเศรษฐกิจก็เพื่อให้ครอบคลุมแง่มุมของพัฒนาการด้านเศรษฐศาสตร์ทั้งสองประการคือ** บทบาทและความเติบโตด้านกรอบทฤษฎีที่เด่น ๆ และ นโยบายที่นักคิดทางเศรษฐศาสตร์แต่ละสำนัก (a school of economics or economists)⁶ อธิบายให้ไว้ รวมถึงคุณูปการที่นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ไว้ในแต่ละบริบทของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐศาสตร์

2.2 เนื้อหา และวิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐกิจเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นพลวัต (dynamic phenomena) วิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นศาสตร์พลวัต (dynamic science) เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง เศรษฐศาสตร์จะมีคำถามใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ **เศรษฐศาสตร์มีจุดเด่นอยู่ในตัวเอง คือความมีเหตุมีผล (causes) หรือมีตรรกะ (rationality) ที่สามารถหาข้อสรุป ตอบคำถามและวิเคราะห์ปรากฏการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นได้** วิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ด้าน

⁶ สำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ Allen G. Gruchy อธิบายว่า หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ และผลงานของพวกเขาสะท้อนให้เห็นความเฉลียวฉลาด หล่อหลอมเป็นหนึ่งเดียวกันทางความคิด ความเฉลียวฉลาดที่เป็นเอกภาพทางความคิดนี้เอง เปรียบได้กับต้นน้ำของน้ำตกที่ ไหลลงมาเป็นเอกภาพไป หลอมรวมเป็นความคิดทางเศรษฐศาสตร์ ความเป็นเอกภาพทางความคิดได้รวบรวมมวลสมาชิกของสำนักเศรษฐศาสตร์แต่ละสำนักให้สะท้อนออกมาซึ่งกรอบการวิเคราะห์ ทฤษฎีเชิงจิตวิทยา และวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งทั้งสามประเด็นหลังนี้เป็นจุดเด่นของผลงานของแต่ละสำนัก ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอัจฉริยะด้านวิชาการได้อย่างชัดเจนดูใน H.L. Bhatia. เรื่องเดิม. น. 2.

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เป็นพลวัต ห้วงเวลาที่เปลี่ยนไป กรอบความคิด ทฤษฎี คำสอน เครื่องมือ และเทคนิคทางเศรษฐศาสตร์จึงแปรเปลี่ยนไป ประเด็นนี้ต้องตระหนักและยอมรับว่า ในบริบทที่หลากหลาย ระบบความคิดทางเศรษฐศาสตร์ก็หลากหลายตาม โดยเนื้อหาการศึกษาเศรษฐศาสตร์จะคำนึงถึง

ประการแรก เศรษฐศาสตร์ในฐานะที่เป็นศาสตร์ จะหาข้อสรุปด้านปัญหา เศรษฐกิจ และข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งต้องมองภาพองค์รวม และความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งปัญหาและข้อสรุป

ประการที่สอง เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและหลักการ ที่เชื่อมโยงไปสู่ธรรมชาติของปัญหาทางเศรษฐกิจ และการสนองตอบของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ เช่น บัณฑิตชน คริวเรือนหน่วยผลิต ผู้บริโภค แรงงาน และอื่นๆ ซึ่งต้องแยกแยะ จัดกลุ่ม และหาข้อสรุปที่แท้จริงและเป็นไปได้

ประการที่สาม เศรษฐศาสตร์ยังคำนึงถึง “ประสิทธิภาพ (efficiency)” ของระบบเศรษฐกิจในด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการ กล่าวคือ การประดิษฐ์กรรม โภคกรรม วิศวกรรมการ และ การปฏิวัติกรรม ต้องคำนึงประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ด้วย

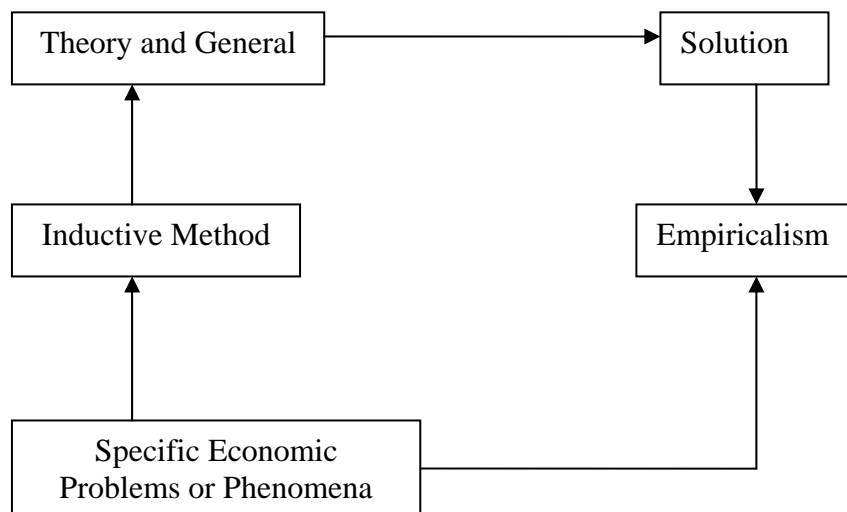
ประการที่สี่ วิชาเศรษฐศาสตร์มีวิธีการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปสองแนวทางคือ

วิธีการวิเคราะห์การอนุมานแบบอุปนัยหรือ **inductive method** เป็นการศึกษาวิเคราะห์จากเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (**specific economic phenomena**) แล้ว **induce** ขึ้นไปหาทฤษฎีหรือหลักการทั่วไป (**theory**)

---

⁷ ดูในทวิ ตะเวทีกุล. เรื่องเดิม.. น.4-8..

แผนภูมิ 1.1 : การวิเคราะห์การอนุมานแบบอุปนัยหรือ **inductive method**

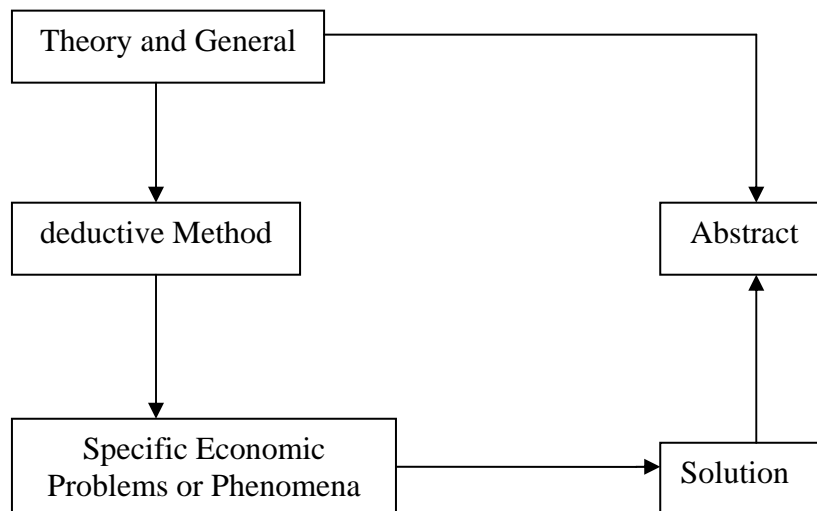

ตัวอย่างเช่น อุปสงค์รวม (aggregate demand) ของระบบเศรษฐกิจลดลง ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ระดับรายได้และการมีงานทำตกต่ำ ระดับรายได้และการมีงานทำที่ตกต่ำ เกิดจากการลงทุนลดลง การลงทุนที่ลดลง เกิดจากอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น เกิดจากปริมาณเงินลดลง ปริมาณเงินที่ลดลง เกิดจากการขาดดุลการชำระเงิน จึงสรุปได้ว่า อุปสงค์รวมที่ลดลง เกิดจากการขาดดุลการชำระเงิน เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์การอุปมานแบบนิรนัยหรือ **deductive method** ซึ่งเป็น การศึกษาจากทฤษฎีหรือหลักการใหญ่ (theory and general) แล้ว deduce ไปหา เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (specific economic phenomena) หรือ deduce ไปหาประเด็นทางเศรษฐกิจปัญหาใดปัญหาหนึ่ง (specific economic problems) แล้วสรุปเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาทาง เศรษฐกิจนั้น ตามหลักการหรือทฤษฎีที่ตั้งไว้ นั่นคือ เป็นการวิเคราะห์ด้วยการเลือก เอาทฤษฎีหรือหลักการทั่วไปเป็นตัวตั้ง แล้วเชื่อมสัมพันธ์ไปยังสาเหตุและหรือปัญหาใด ปัญหาหนึ่ง กระบวนการปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างพลังทางเศรษฐกิจจะถูกกำหนดขึ้นมา บนพื้นฐานของทฤษฎี หลักการ และกฎเกณฑ์ (rules) ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาข้อเท็จจริง แบบอ้างอิงหลักการหรือทฤษฎี (abstract) กล่าวคือ ปัญหา และปรากฏการณ์ทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีหรือหลักการใหญ่ทางเศรษฐกิจ

แผนภูมิ 1.2 : การวิเคราะห์การอุปมานแบบนิรนัยหรือ deductive method

ตัวอย่างเช่น การขาดดุลการชำระเงิน ทำให้ปริมาณเงินลดลง ปริมาณเงินที่ลดลง ทำให้อัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ทำให้การลงทุนลดลง การลงทุนที่ลดลง ทำให้ระดับรายได้และการมีงานทำตกต่ำ หรือเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้อุปสงค์รวม (aggregate demand) ลดลง จึงสรุปได้ว่า การขาดดุลการชำระเงินทำให้อุปสงค์รวมลดลง เป็นต้น

เศรษฐศาสตร์ที่เป็นศาสตร์โดยเนื้อหาหรือคุณลักษณะเฉพาะ จะครอบคลุม ทฤษฎี และหลักการ ทำให้สามารถวิเคราะห์เพื่อหาข้อเท็จจริงของปัญหาหรือ ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจได้ทั้งวิธีการวิเคราะห์การอุปมานแบบอุปนัยหรือ **inductive method** เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากผลการศึกษา (**empiricism**) และ วิธีการวิเคราะห์การอนุมานแบบนिरนัยหรือ **deductive method** เพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงจากการอ้างหลักการและทฤษฎี (**abstract**) อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ ทั้งสองแบบจะเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ ต่อเมื่อมีกฎเกณฑ์ ทฤษฎี และหลักการ และมีการใช้เทคนิคและเครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับ

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นศึกษาความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจ ซึ่ง เกิดขึ้นเองระหว่างบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มิได้มุ่งที่จะพิจารณาในแง่ทาง ศีลธรรมจรรยาหรือในทางปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่ง วิชาเศรษฐศาสตร์กล่าวมุ่งถึงแต่ ข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏเท่านั้น⁸ การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ลักษณะนี้ เป็นศึกษาเพื่อให้ ได้ข้อเท็จจริงตามทฤษฎี หลักการ และกฎเกณฑ์ โดยมี เทคนิค เครื่องมือ และกรอบการ วิเคราะห์ที่แน่นอน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญในเชิงปริมาณหรือเป็นการศึกษาที่ เรียกว่า **positive economics**

ขณะที่การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เป็นการศึกษาลัทธิหรือแนวคำสอน ของบุคคลหรือคณะบุคคล ด้านเศรษฐกิจ เพื่อแก้ปัญหาหรือนำไปแก้ปัญหาหรือนำไป ปฏิบัติเพื่อบรรลุดูวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยไม่ติดยึดกับกรอบทฤษฎี หลักการ เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ แต่คำนึงถึง ปรากฏการณ์ ปัญหา และความผันแปรทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งพลัง ปฏิกริยาสัมพันธ์ไปยังอุดมการณ์ด้าน ศีลธรรม การเมือง ศาสนา กรอบจารีตประเพณี ค่านิยม และปรัชญาทางสังคม เป็นหลักใหญ่ หรือเป็นการศึกษาที่เรียกว่า **normative economics**

---

⁸ รายละเอียดดูใน เรื่องเดียวกัน.. น. 4 - 8.

3. ความแตกต่างระหว่างประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ (The History of Economics Thoughts) ถ้าดูอย่างผิวเผินจะเห็นว่า แทบไม่มีความแตกต่างจากวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ (The History of Economics) แต่ถ้าดูจากรากศัพท์จะเห็นว่า มีความแตกต่างของคำว่า **ประวัติศาสตร์** และ **ประวัติศาสตร์**

ประวัติศาสตร์ (History) เป็นการจดบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต หรือประวัติศาสตร์เป็นการมองย้อนหลัง (backward-looking) แต่มนุษย์สามารถตัดสินใจได้ว่าเขาเห็นและเป็นอยู่ เขาเป็นอย่างไรมาก่อน ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวของมนุษยชาติ ถ้ามนุษย์เข้าใจประวัติศาสตร์ของตนเอง มนุษย์ก็จะไม่ล้มตัว⁹ ประวัติศาสตร์จึงเป็นการจดบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อย่างไร เพื่อเป็นอุทาหรณ์สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต ว่าควรกระทำหรือหลีกเลี่ยงการกระทำ หรือเลือกแนวทางอื่น เหมือนคำกล่าวที่ว่า **อย่าเดินซ้ำรอยประวัติศาสตร์หรือประวัติศาสตร์คือบทเรียน** เป็นคำกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดซ้ำในสิ่งที่ไม่ดีหรือสิ่งที่ผิดพลาดมาก่อน ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีกว่า ในทางกลับกัน ในอดีตก็มีสิ่งที่ดีงามเกิดขึ้นเช่นเดียวกัน ควรที่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคตจะเอาเยี่ยงอย่าง เป็นต้นว่า การกระทำที่แสดงออกในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม อุดมการณ์ รวมทั้งหลักคำสอนของศาสนาที่มนุษย์ควรประพฤติปฏิบัติตาม **ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ** จึงเป็นการจดบันทึกเรื่องราวด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอดีต ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ส่งผลกระทบต่ออย่างไร พัฒนาการทางเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนแปลงจากอดีตมาสู่ปัจจุบันได้อย่างไร

ประวัติศาสตร์ (history of doctrines) เป็นการจดบันทึกเรื่องราวของคำสอน (doctrines) หรือแนวคิด (ideas) ของบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีอิทธิพลในยุคนั้น ๆ และยังทรงอิทธิพลมาถึงปัจจุบันและอาจจะในอนาคตด้วย ประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่อง

---

⁹ See in R. B. Ekelund , Jr. and R. F. Herbert. **A History of Economic Theory and method** (New York: McGraw-Hill Publishing Company, 1990), p. 4.

สำนักความคิดเหล่านี้ แต่ละสำนักมีกรอบความคิดหรือประเด็นทางความคิดที่แต่ละสำนักพัฒนาขึ้นมาเอง แต่ละสำนักมีรูปแบบในการนำเสนอเหตุผลหรือข้อเท็จจริงเพื่อความเชื่อถือที่แน่นอน และมีความเหมาะสมเพื่อการตัดสินใจและนำไปใช้โดยคณะผู้สนับสนุน มีการชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างทฤษฎีของสำนักตนเองกับทฤษฎีของสำนักคู่แข่ง เป็นต้นว่า การขัดแย้งทางความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ (Keynesian school) และสำนักการเงินนิยม (monetarist school) ในเรื่องของการกำหนดขึ้นเป็นรายได้ประชาชาติและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สำนักเคนส์ให้ความสำคัญกับนโยบายการคลัง สำนักการเงินนิยมให้ความสำคัญกับนโยบายการเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แต่ละสำนักมีโครงสร้างหลักด้านข้อสรุปและทฤษฎี โดยไม่จำเป็นต้องทดสอบ หรือพิสูจน์ว่าจริงหรือเท็จ ดังที่ D. Mair and A. G. Miller กล่าว¹¹

---

¹⁰ John K. Ingram. **A History of Political Economy**(Political Economy Website: 1988), Ch. 1, p.2

¹¹ D. Mair and A. G. Miller. **An Introduction to Comparative School of Thought in Economics** (Vermont : Edward Elgar Publishing Company, 1992), p. 12.

“Each school has a set of **themes** which it develops. Each school relies on a specific type of **evidence**, which is appropriate to the criteria applied by the adherents of the school in choosing between competing theories. Each school has a body of **conclusions**, of as-yet-untested, or not-yet-refuted, **theories.**”
เหล่านี้คือจุดเด่นของสำนักความคิดทางเศรษฐศาสตร์

ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ (History of Economic Doctrines) จึงเป็นการศึกษาหลักคำสอนหรือแนวคิดด้านเศรษฐกิจของบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทรงอิทธิพลในยุคนั้น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือนำไปแก้ปัญหาหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยไม่ติดยึดกับกรอบทฤษฎี หลักการ เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ แต่คำนึงถึง ปรัชญาการณ ์ ปัญหา และความผันแปรทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งพลังปฏิกริยาสัมพันธ์ไปยังอุดมการณ์ ศีลธรรม การเมือง ศาสนา และกรอบจารีตประเพณี ค่านิยม และปรัชญาทางสังคม เป็นหลักใหญ่

ทวี ตะเวทีกุล ให้ความหมายว่า ลัทธิเศรษฐกิจ(economic doctrines or thoughts) หมายถึงแนวความคิดหรือหลักการของบุคคลผู้หนึ่งผู้ใด ใช้สำหรับแก้ไขหรือเป็นแนวทางปฏิบัติแก้ปัญหาอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักทั้งหมดซึ่งนักเศรษฐกิจได้คิดวางไว้ เพื่อใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจอันใดอันหนึ่งหรือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ประดิษฐกรรม โภคกรรม วิภาคกรรม ปวีรรตกรรม แห่งเศรษฐกิจทรัพย์ในรัฐใดรัฐหนึ่ง¹²

ลัทธิเศรษฐกิจหรือลัทธิทางเศรษฐศาสตร์ จึงคือเค้าโครงของแนวคิดและหลักการทางเศรษฐศาสตร์ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์จะเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือของสำนักใดสำนักหนึ่งก็ตาม แนวคิดดังกล่าวได้กลายมาเป็นลัทธิเศรษฐกิจ และลัทธิเศรษฐกิจได้กลายเป็นกระบวนการที่นำไปสู่แนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ (history of economic thoughts) โดยพื้นฐานแล้ว มิใช่ประวัติแนวคิดทางเศรษฐกิจ (history of economic ideas) แต่เป็นประวัติของเศรษฐศาสตร์

---

¹² ทวี ตะเวทีกุล.เรื่องเดิม. น. 1.

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นการบันทึกจุดเด่นของลัทธิเศรษฐกิจและติดตามพัฒนาการของลัทธิเศรษฐกิจ เป็นต้นว่า พัฒนาการของลัทธิการค้าเสรี เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ หรือทฤษฎีอรรถประโยชน์ เป็นต้น ขณะที่การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจะมีเนื้อหาสาระที่เด่นๆ คือ:

ประการแรก สำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์มีประเด็นทางความคิดที่ชัดเจน มีรูปแบบการในการนำเสนอเหตุผลเพื่อความเชื่อถือที่แน่นอน มีความเหมาะสมเพื่อการตัดสินใจ และนำไปใช้ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างทฤษฎีของสำนักตนเองกับทฤษฎีของสำนักคู่แข่ง แต่ละสำนักมีโครงสร้างหลักของข้อสรุปและทฤษฎี โดยไม่จำเป็นต้องทดสอบ หรือพิสูจน์ว่าจริงหรือเท็จ

ประการที่สอง เป็นการศึกษาสำนักทางความคิด (school of thought) เช่น สำนักคลาสสิกส์ (classical school) สำนักประวัติศาสตร์ (historical school) สำนักยูโทเปียสังคมนิยม (utopia socialist) สำนักเคนส์ (Keynesian school) สำนักมาร์จินลิสต์ (marginalist) สำนักออสเตรีย (Austrian school) สำนักโลซาน (Lausanne school) เป็นต้น

ประการที่สาม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการศึกษาวิเคราะห์หลักคำสอนของบุคคลหรือคณะบุคคลที่สร้างคุณูปการนำความก้าวหน้ามาสู่วิชาเศรษฐศาสตร์ หรือเป็นวิธีค้นหาปรากฏการณ์และปัญหาทางเศรษฐกิจ (economic problem and phenomena) ด้วยการตรวจสอบแบบหาข้อเท็จจริงจากผลการศึกษา (empiricism) และหรือจากการอ้างอิงหลักการหรือทฤษฎี (abstract) การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ จึงเป็นการศึกษาระบบทางความคิดที่หลากหลาย

ประการที่สี่ ศึกษาการประยุกต์ลัทธิหรือหลักคำสอนไปกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจแห่งรัฐ เช่น นโยบายทางเศรษฐกิจในการสร้างรัฐชาติสมัยพหุชนนิยม นโยบายการค้าเสรียุคคลาสสิกส์ เป็นต้น

ประการที่ห้า การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ลัทธิเศรษฐกิจเป็นการศึกษาลัทธิ หรือหลักคำสอนเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุมัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

4. ลัทธิเศรษฐกิจกับความสัมพันธ์กับศาสตร์แขนงอื่น

4.1 ความสัมพันธ์กับวิชาประวัติศาสตร์

ถ้าประวัติศาสตร์ (history) เป็นการจดบันทึกเรื่องราวของมนุษยชาติ ที่เกิดขึ้นในอดีต หรือประวัติศาสตร์เป็นการมองย้อนหลัง (backward-looking) เป็นการมองย้อนหลังไปเหลือวดูเหตุการณ์ของมนุษยชาติ ที่เกิดขึ้นในอดีต ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสถาบันทางสังคมอื่น ประวัติศาสตร์ ยังแสวงหาคำตอบ เพื่อทราบเหตุและผลของเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นรูปแบบทางความคิดและการจัดองค์กรของมนุษย์ แสวงหาพลังที่บังคับให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่ยิ่งใหญ่ และเหตุผลของความสำเร็จและความล้มเหลว จะเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์องค์รวม หรือประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ ในทุกมิติของพฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต¹³ การศึกษาประวัติศาสตร์เฉพาะเรื่องจึงเป็นอนุสาขาของประวัติศาสตร์องค์รวม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุสาขาของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุสาขาของประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับหลักคำสอนหรือแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมในอดีต ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมืองและสถาบันทางสังคมอื่นอย่างไร และแนวคิดหรือลัทธิเศรษฐกิจจะแก้ปัญหายังไง และเหตุการณ์ของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในอดีต และส่งผลกระทบต่อสถาบันสังคม ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ และเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นผลพวงที่เกิดจากแนวคิดหรือหลักคำสอนหรือลัทธิเศรษฐกิจ

---

¹³ E. M. Burns, R. E. Lerner and S. Meacham. **Western Civilizations** (New York : W. W. Norton & Company, Inc., 1984), p. 4.

แนวคิดของนักสอนศาสนาซีมีติกส์ นำมาซึ่งการต่อต้านการขูดรีดดอกเบี้ยและการครอบครองผืนดินขนาดใหญ่ แนวคิดของพลาโตที่ให้ชนชั้นปกครองต้องปลอดจากการถือครองทรัพย์สินส่วนตัว ซึ่งต่อมาก็คือแนวคิดแบบคอมมิวนิสต์ แนวคิดของอริสโตเติลและคณะนักบวชคริสต์ก่อให้เกิดการควบคุมการค้าและเป็นปฏิปักษ์กับแนวคิดของฝ่ายอาณาจักร การถือครองที่ดินแบบศักดินาที่ดินหรือเจ้าผู้ครองที่ดินในยุคกลาง นำมาซึ่งการผลิตแบบศักดินาที่ดิน (manorial system) ส่งผลไปยังการเอาเปรียบกตขี้ข่มเหงชนชั้นชาวนาที่ไม่มีที่ดินทำกิน (peasant) ทาสติดที่ดิน (serf) และทาส (slave) ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของอาณาจักรโรมัน และท้ายที่สุดอาณาจักรโรมันก็ล่มสลาย ลัทธิพาณิชยนิยมนำมาซึ่งการล่าอาณานิคมของรัฐชาติมหาอำนาจ ลัทธิธรรมชาตินิยมก่อให้เกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส (French revolution) ลัทธิคลาสสิกส์ นำมาซึ่งระบบทุนนิยม ก่อให้เกิดความอดอยากแร้นแค้นของชนชั้นกรรมาชีพ และนำมาซึ่งสงครามระหว่างชนชั้น (class war) ตามแนวคิดของลัทธิมาร์ก และก่อให้เกิดการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพในรัสเซีย จีน และคิวบา เป็นต้น เหล่านี้จะเห็นว่า ลัทธิเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถาบันสังคม การเปลี่ยนแปลงบางครั้งถึงกับล้มล้างสถาบันหลักทางสังคม เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติเหล่านี้ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ และมาร์กถือว่าเศรษฐกิจสำคัญกว่าการเมือง และใช้หลักเศรษฐกิจเป็นปัจจัยเดียวในการอธิบายประวัติศาสตร์ หรือถือว่าเป็นพลังเดียวเป็นตัวกำหนดตัวเดียวต่อประวัติศาสตร์¹⁴ วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับวิชาประวัติศาสตร์อย่างแนบแน่น ด้วยเหตุผลคือ

1. การศึกษาประวัติศาสตร์เฉพาะเรื่องจึงเป็นอนุเสทของประวัติศาสตร์องค์รวม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุเสทของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุเสทของประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์

2. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับลัทธิคำสอนหรือแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีต

¹⁴ สมพงษ์ เกษมสิน (ศ.) และจรรยา สุภาพ(ศ.). ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2520), น. 235.

3. ลัทธิเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถาบันสังคม การเปลี่ยนแปลงบางครั้งถึงกับล้มล้างสถาบันหลักทางสังคม เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติเหล่านี้ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์

4.2 ความสัมพันธ์กับวิชาปรัชญา

วิชาปรัชญา (philosophy) คำว่า philosophy มีรากศัพท์มาจาก คำว่า philosophos ที่เป็นภาษากรีก ซึ่งได้มาจากคำว่า philo + sophos โดยที่ philo หมายถึงความรักหรือการแสวงหา (love) ส่วน sophos หมายถึง ปัญญาความเฉลียวฉลาดรอบรู้ (wisdom) วิชาปรัชญา (philosophy) จึงหมายถึง การแสวงหาความรู้ การค้นหาเหตุผลและกฎของความเป็นจริง การตั้งคำถามเกี่ยวกับสรรพสิ่ง และการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง การพิจารณาวิสัยทัศน์ความเชื่อพื้นฐานที่ก่อให้เกิดหลักคิดและหลักการ การวิเคราะห์ และสรุปเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นจริงของสรรพสิ่งกระบวนการทางปรัชญาดังกล่าว จะมีการตั้งข้อสมมติฐานล่วงหน้า กำหนดขอบเขต และความเป็นไปได้ วิเคราะห์และสรุปเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นจริงของสรรพสิ่ง

วิชาปรัชญา จึงเกี่ยวพันกับองค์ความรู้ทั้งหมดกับจุดประสงค์แห่งเหตุผลของมนุษย์ วิชาปรัชญาจำแนกเป็นอภิปรัชญา (metaphysics) ที่ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นจริง การดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง และจุดประสงค์แห่งเหตุผลของมนุษย์ อภิปรัชญา (metaphysics) จึงเกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่ต้องการค้นหาความเป็นจริงของสรรพสิ่งมากมาย เป็นต้นว่า วิชาจิตวิทยา (psychology) ตรรกวิทยา (logic) จริยศาสตร์ (ethics) จิตศาสตร์ (mental philosophy) ศาสตร์ว่าด้วยหลักแห่งความงาม (aesthetics) ปรัชญาการเมือง (political philosophy) และปรัชญาเศรษฐศาสตร์ (economic philosophy) เป็นต้น ซึ่งเป็นการศึกษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ และการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง และวิชาปรัชญายังเป็นศาสตร์ที่เป็นธรรมชาติแห่งความรู้ (epistemology) หรือทฤษฎีขององค์ความรู้ (theory of knowledge) เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ทุกชนิดมีการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่กระบวนการหา

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นแนวคิดหรือหลักคำสอนที่เป็นปรัชญาในตัว การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ไม่ได้ศึกษาเฉพาะเนื้อหาวิชา แต่ศึกษาเชื่อมโยงไปยังการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ หรือชีวิตที่แท้จริงของมนุษย์ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีเหตุมีผล (causes) และมีตรรกะ (rationality) ในตัวเอง ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นที่มาของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ถือเป็นศาสตร์หนึ่งของศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ และเป็นศาสตร์ที่เป็นพลวัต (dynamic science) การพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจะโดยวิธีการหาข้อสรุปจากผลการศึกษา (empiricism) หรือจากการอ้างทฤษฎีและหลักการ (abstract) วิธีหาข้อเท็จจริงทั้งสองประการข้างต้นต้องมีเหตุมีผลและมีตรรกะ (causes and rationality) ในตัวเอง มีการตั้งข้อสมมติฐาน (assumptions) กำหนดขอบเขตและความเป็นไปได้ (scopes and feasibility) เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นจริง (facts) ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งกระบวนการการได้มาซึ่งความจริงดังกล่าว เป็นการค้นหาความจริงตามหลักปรัชญา

ปรัชญาเศรษฐศาสตร์ต้องการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงมากมาย เป็นต้นว่า คำสอนของ Adam Smith ที่กล่าวว่า In pursuing his own advantage each individual was led by an invisible hand to promote an end which was no part of his intention.¹⁷

---

¹⁵ T. H. Torrance, "The Philosophy and Methodology of Economics," in D. Mair and A. G. Miller. **An Introduction to Comparative School of Thought in Economics** (Vermont : Edward Elgar Publishing Company, 1992), p. 21.

¹⁶ Ibid.,

¹⁷ Eric Roll. Op. cit., p. 143.

ประวัติลัทธิเศรษฐกิจจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิชาปรัชญา แนวคิดหรือหลักคำสอนทางเศรษฐศาสตร์ของแต่ละสำนักคิดจึงเป็นทั้งสำนักความคิดทางเศรษฐศาสตร์และสำนักปรัชญาเช่นที่ H. L. Bhatia¹⁹ กล่าวว่า ลัทธิพาณิชย์นิยมเป็นทั้งทฤษฎีและปรัชญา และกล่าวว่า Mercantilist philosophy, doctrines, devices and practice extended to vast aspect...เศรษฐศาสตร์พัฒนามาจากวิชาปรัชญา และค่อยๆ แยกตัวออกมาเป็นศาสตร์อิสระของตนเมื่อศตวรรษที่ 19 นี้เอง ถ้าความเป็นศาสตร์คือการค้นหาความจริงที่เป็นระบบ วิชาปรัชญาจึงสัมพันธ์กับศาสตร์แขนงต่างๆ เช่นวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังที่ T. S. Torranceกล่าวว่า²⁰ “Economics...developed from within philosophy and only

---

¹⁸ R. B. Ekelund , Jr. and R. F. Op. cit., p. 440.

¹⁹ H. L. Bhatia. Op. cit., p. 16.

²⁰ T. H. Torrance , Op. cit., p. 21.

แนวคำสอนของลัทธิธรรมชาตินิยมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นลัทธิปรัชญา และ ลัทธิเศรษฐกิจ เพราะเป็นการพูดถึงระบบธรรมชาติในด้านของศาสตร์ธรรมชาติ วิชาจริยศาสตร์ และสังคมศาสตร์อื่นๆ เหล่านี้ ต่างขึ้นอยู่กับการจัดระเบียบระบบของธรรมชาติ เพราะระเบียบธรรมชาติเป็นการจัดระเบียบธรรมชาติของมวลมนุษย์และธรรมชาติทั้งหลายทั้งมวลให้ผสมกลมกลืนกันทั้งจักรวาล ไม่ว่าจะเป็ธรรมชาติของสรรพสิ่งและธรรมชาติของสังคมมวลมนุษยชาติ เช่นที่ O. H. Taylor กล่าวว่²¹ “...a natural order the design of all nature and human nature, to ensure a harmonious, orderly functioning of both the non-human natural universe, and all human societies.”

จะเห็นว่าเศรษฐศาสตร์พัฒนามาจากวิชาปรัชญาและค่อยๆ แยกออกมาเป็นศาสตร์ของตัวเอง นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านเป็นทั้งนักเศรษฐศาสตร์และนักปรัชญาสังคมในขณะเดียวกัน โดยเฉพาะนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกส์ งานเขียนด้านเศรษฐศาสตร์ ทั้งเก่าและใหม่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพล ที่มีต่อการวิพากษ์วิจารณ์ด้านปรัชญาที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และบ่งชี้คุณลักษณะทางความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ในยุค นั้น²² จะเห็นว่าปรัชญาสัมพันธ์กับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในเชิงเศรษฐกิจ วิชาปรัชญาจึงสัมพันธ์กับวิชาเศรษฐศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการศึกษาสำนักทางความคิด (the school of thoughts) และสำนักความคิดเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสังคมและการดำรงอยู่ของมนุษย์ในสังคมโดยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ วิชาปรัชญาและวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กันในมิติที่หลากหลาย ด้วยเหตุผลคือ:

---

²¹ Overton H. Taylor, **A History of Economic Thought** (London: McGraw hill Book Co., 1960), pp. 3-4. Quoted in H. L. Bhatia. Op. cit., p. 54.

²² Eric Roll. Op. cit., p. 15.

1. เป็นวิชาที่พัฒนาการมาจากวิชาปรัชญา
2. เจ้าสำนักความคิดทางเศรษฐศาสตร์เป็นนักปรัชญาเศรษฐศาสตร์
3. การค้นหาความจริงทางเศรษฐศาสตร์ใช้วิธีการเดียวกับวิชาปรัชญา
4. วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาพฤติกรรมการดำรงอยู่ร่วมกันของมวลมนุษย์ในทางเศรษฐศาสตร์ เช่นเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งตามหลักปรัชญา

4.3 ความสัมพันธ์กับวิชารัฐศาสตร์

ถ้าวิชารัฐศาสตร์ (politics or political science) หมายถึงศาสตร์หรือศิลปะการปกครอง วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจก็ไม่สามารถแยกตัวเองเป็นอิสระจากวิชารัฐศาสตร์ได้ เพราะ วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ยังเป็นเศรษฐศาสตร์การเมืองในตัวเอง เหมือนที่ Jean Jacques Rousseau²³ ให้ความหมายว่าเศรษฐศาสตร์หรือ **Economy or Oeconomy** ซึ่งมาจากคำว่า **oikos** ที่หมายถึงบ้านเรือน(**house**) ผสมกับคำว่า **nomos** ที่หมายถึงกฎระเบียบ (**law**) ความหมายดั้งเดิมของเศรษฐศาสตร์จึงหมายถึงการบริหารจัดการบ้านเรือนที่ชาญฉลาดและถูกต้องตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน และความหมายนี้ถูกขยายความเพิ่มขึ้นไปเป็นการบริหารจัดการครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการรัฐ ความหมายแรกหมายถึงเศรษฐศาสตร์เฉพาะส่วนหรือเศรษฐศาสตร์โดยคุณลักษณะเฉพาะ ส่วนความหมายที่สองหมายถึงเศรษฐศาสตร์ทั่วไปหรือเศรษฐศาสตร์การเมือง (general or political economy) ดังที่ Jean Jacques Rousseau²⁴ ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารบ้านเมืองที่ชาญฉลาดหมายถึงผู้นำหรือผู้ปกครองต้องเฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การบริหารบ้านเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้นำหรือผู้ปกครองต้องได้รับการยอมรับ หรือ ต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน หรือจากตัวแทนของประชาชน และเป็นการบริหารบ้านเมืองเพื่อประโยชน์ร่วมกัน (common good) ของมวลสมาชิกภายในรัฐทุกคน “The

²³ Jean Jacques Rousseau. **A Discourse on Political Economy**. Political Economy, Website.

²⁴ See in Ibid.

เมื่อก่อน การศึกษาวิชารัฐศาสตร์และวิชาเศรษฐศาสตร์ ไม่สามารถแยก ออกเป็นอิสระต่อกันได้ ต้องศึกษาควบคู่กันไปหรือศึกษาเป็นวิชาเดียวกัน โดยเฉพาะยุค ของการสถาปนาเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ปราชญ์เมธีได้ปลดปล่อยความคิดออกจาก การครอบงำของแนวคิดแบบเทวนิยมหรือแนวคิดของฝ่ายศาสนจักร ผลงานวิชาการที่ หลั่งไหลออกมาช่วงนั้นจะเป็นผลงานด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ยุค พาณิชยนิยม เช่น ผลงานของ Thomas Wilson, Carolus Molinaeus, Jean Bodin, John Hale และ Thomas Mun และในยุคการสถาปนาเศรษฐศาสตร์การเมืองเรื่อง Political Arithmetick (1672) ของ Sir William Petty และเนื้อหาส่วนใหญ่ได้บรรจุอยู่ใน A treatise of Taxes and Contributions (1662), Verbum Sapienti (1664), Political Anatomy of Irland (1672) และใน Sir William Petty's Quantulumcumque Concerning Money (1682) เป็นต้น หรือผลงานของ John Locke เรื่อง Two Treatise concerning Government (1690) ผลงานของ David Hume เรื่อง Political Discourse (1752) ผลงานของ Richard Cantillon เรื่อง Essai sur la nature du commerce en general (1755) ผลงานของ Sir James Steuart เรื่อง Principle of Political Economy (1767) ผลงานของ Francois Quesnay เรื่อง Tableau Oeconomique (1758) ที่ถือเป็น หัวใจของลัทธิธรรมชาตินิยม ก่อนก้าวไปสู่ The Wealth of Nations (1775) ของ Adam Smith ที่ถือเป็นผลงานด้านการสำรวจระบบเศรษฐศาสตร์การเมือง หนังสือเศรษฐศาสตร์ การเมืองของนักเศรษฐศาสตร์ในยุคต่อมา เช่น The Principles of Political Economy and Taxation (1817) ของ David Ricardo หนังสือเรื่อง The Principles of Political

ทฤษฎีและภาคปฏิบัติทางการเมืองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักเศรษฐศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย นักเศรษฐศาสตร์การเมืองบางท่านเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง หรือไม่ก็มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมือง ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองสร้างขึ้นตามบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เป็นอยู่²⁵ ผลงานที่กล่าวข้างต้นทั้งหมดเป็นผลงานด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงเกี่ยวข้องกับวิชารัฐศาสตร์โดยตรง ด้วยเหตุผลคือ:

1. มีเนื้อหาเป็นศาสตร์ที่คาบเกี่ยวซึ่งกันและกันหรือแทบเป็นศาสตร์เนื้อเดียวกัน
2. เศรษฐศาสตร์เป็นการบริหารจัดการประเทศรูปแบบหนึ่ง
3. เศรษฐศาสตร์เป็นการบริหารจัดการประเทศที่ได้รับฉันทานุมัติจากประชาชน
4. เศรษฐศาสตร์เป็นการบริหารจัดการประเทศเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของมวลสมาชิกในสังคม

---

²⁵ See in Eric Roll. Op. cit., p. 15.

5. เศรษฐศาสตร์เป็นการบริหารจัดการประเทศเพื่อสนองตอบเจตนารมณ์
สาธารณะหรือเจตนารมณ์ทั่วไป

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึง
ไม่สามารถแยกตัวเป็นอิสระจากวิชารัฐศาสตร์โดยสิ้นเชิง จึงถือว่าวิชาประวัติศาสตร์
เศรษฐกิจสัมพันธ์กับวิชารัฐศาสตร์อย่างแนบแน่นที่สุด

4.4 ความสัมพันธ์กับวิชากฎหมาย

กฎหมายบัญญัติให้บุคคลรักษาไว้ซึ่งสิทธิของตนเองและละเว้นการกระทำที่จะ
ไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น การได้มาซึ่งสิทธิของบุคคลในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าบุคคล
ใช้แรงงาน (labor) แล้วได้ค่าจ้าง (wages) แรงงานมนุษย์ที่ร่างกายปกติและมีชีวิตอยู่จึง
จะทำงานหาเงินและมีทรัพย์สินได้ ชีวิตของมนุษย์จึงเป็นที่มาของแรงงาน แรงงานเป็น
ที่มาของทรัพย์สิน ชีวิตของมนุษย์จึงเป็นทรัพย์สิน กฎหมายจึงต้องคุ้มครองชีวิต
ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล

สมัยอาณาจักรบาบิโลนเมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อนคริสตกาล กษัตริย์ฮัมมูราบี
(Hammurabi) ที่ถือเป็นกษัตริย์ผู้ให้กำเนิดกฎหมาย ได้บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับ
สัญญาต่างๆ การซื้อขาย พันธบัตร ตัวสัญญาใช้เงิน จะเห็นว่ากฎหมายส่วนใหญ่
เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางเศรษฐกิจ กฎหมายดังกล่าวต่อมากลายเป็นบทบัญญัติของ
กฎหมายต่างๆ ของชาวสุเมเรียน และเป็นหลักกฎหมายพื้นฐานของกฎหมายชาวซีไมท์
ชาวบาบิโลน ชาวอัสซีเรียน ชาวชาลด์ และชาวฮีบรู สมัยยุคโรมัน ได้บัญญัติกฎหมาย
12โต๊ะที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรชิ้นแรกของโรมัน เมื่อ 450 ปีก่อนคริสตกาล เป็น
กฎหมายที่รวบรวมสิทธิและหน้าที่ของชาวโรมัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ครอบครัว หนี้กรรม
การสืบมรดก ทรัพย์สิน สัญญา และละเมิด²⁶ จะเห็นว่ากฎหมายบาบิโลนก็ดี หรือ
กฎหมายโรมันก็ดี ต่างเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางเศรษฐกิจ

²⁶ ดูใน ดวงจิต กำประเสริฐ. ประวัติศาสตร์กฎหมาย (กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน จำกัด 2530), น. 123
- 6. และ น.127 - 44

จักรวรรดิโรมันถือเป็นจักรวรรดิกฎหมาย และในทางเศรษฐศาสตร์กฎหมายโรมันคือสัญลักษณ์ของสถาบันทุนนิยมในยุคที่ลัทธิทุนนิยมเริ่มก่อตัว และนักบวชคริสต์ยุคกลางมองว่า เศรษฐศาสตร์คือแก่นหรือโครงสร้างหลักของกฎหมาย แม้จะมีใช้กฎหมายที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่เป็นกฎหมายด้านศีลธรรมจรรยา ที่จะประกันได้ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดี²⁷ “Economics to them (Canonists) meant a body of laws, not in the sense of scientific laws, but in that of moral precepts designed to ensure the good administration of economic activity.”

วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับกฎหมายนับตั้งแต่การบัญญัติกฎหมายในยุคเริ่มแรกเป็นต้นมา ยุคสมัยกรีก ที่กำหนดให้พลเมืองกรีกหนึ่งคนสามารถถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เพียงหนึ่งแปลง และมีทรัพย์สินได้ไม่เกินสี่เท่าของมูลค่าที่ดิน ยุคสมัยโรมันที่กฎหมายถือเป็นต้นกำเนิดของลัทธิทุนนิยม ยุคสมัยลัทธิพาณิชย์นิยมที่ให้สิทธิผูกขาดทางการค้ากับบริษัทการค้าขนาดใหญ่ ให้อำนาจรัฐเพื่อปกป้อง กำกับดูแลอุตสาหกรรม และในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมใช้กฎหมายเพื่อการปกป้องอุตสาหกรรมกฎหมายข้าวโพด (corn laws) ของอังกฤษ หรือกฎหมายข้าวของไทย เป็นต้น

การบัญญัติกฎหมายใดๆ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายภาษีอากร กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายป้องกันการผูกขาดตัดตอน กฎหมายเกี่ยวกับการเงินการคลัง กฎหมายมรดก กฎหมายแรงงาน เหล่านี้ ล้วนสัมพันธ์กับสิทธิและกรรมสิทธิ์ของบุคคล สิทธิ และกรรมสิทธิ์นี้จะไปสัมพันธ์กับแรงงาน การใช้แรงงานจะได้ค่าจ้างเป็นการตอบแทน ค่าจ้างจึงคือรายได้ที่จะนำมาซึ่งสิทธิและกรรมสิทธิ์ของบุคคลในเรื่องชีวิตและทรัพย์สิน กฎหมายจึงสัมพันธ์กับการประดิษฐ์กรรม วิศวกรรม โภคกรรม และปรีวรรตกรรมแห่งเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเนื้อหาในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์พัฒนามาจากวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ วิชากฎหมายจึงสัมพันธ์กับวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

---

²⁷ E. Roll. Op. cit., p. 38.

การบัญญัติกฎหมายยังครอบคลุมเป้าหมายเศรษฐกิจคือ การจัดสรรทรัพยากร การกระจายรายได้ การเจริญเติบโตและการรักษาเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำรงอยู่ของรัฐต้องมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงินการคลังและงบประมาณของประเทศ เช่น พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ และกฎหมายงบประมาณถือเป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุดในการบริหารประเทศ ถ้าร่างกฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่ผ่านสภา รัฐบาลต้องลาออกหรือไม่ก็ต้องยุบสภา เพราะไม่มีความชอบธรรมที่จะไปใช้จ่ายเงินของประชาชน กฎหมายทั้งหลายทั้งปวงที่ตราขึ้น จึงมีเนื้อหาที่เป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ซ่อนอยู่ภายในและที่บัญญัติไว้อย่างเปิดเผย

ลัทธิเศรษฐกิจหรือแนวคิดทางเศรษฐกิจจะกำหนดนโยบายการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจ และนโยบายการบริหารประเทศต้องตราเป็นกฎหมายหรือที่เรียกว่าพระราชบัญญัติ วิชากฎหมายจึงไม่สามารถแยกจากวิชาเศรษฐศาสตร์ วิชาเศรษฐศาสตร์จึงสัมพันธ์กับวิชากฎหมายในมิติที่หลากหลาย วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นวิชาที่เป็นอนุสาขาของวิชาเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สัมพันธ์กับกฎหมาย วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับวิชากฎหมาย ด้วยเหตุผลคือ

1. กฎหมายคุ้มครองสิทธิและกรรมสิทธิ์ของบุคคล สิทธิและกรรมสิทธิ์ของบุคคลแปรเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินในทางเศรษฐศาสตร์ได้
2. กฎหมายสัมพันธ์กับธุรกรรมทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์กรรม วิศวกรรม โภคกรรม และปริวรรตกรรมแห่งเศรษฐกิจทรัพย์ในวิชาเศรษฐศาสตร์และครอบคลุมเป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์คือ การจัดสรรทรัพยากร การกระจายรายได้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
3. เศรษฐศาสตร์คือแก่นเนื้อหาหรือโครงสร้างหลักของกฎหมาย (body of law)
4. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการบัญญัติกฎหมายตั้งแต่สมัยพาณิชย์นิยม ที่ให้สิทธิผูกขาดการค้า การปกป้องอุตสาหกรรมในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม แม้แต่การให้สิทธิพิเศษด้านการค้าหรือ จี เอส พีของ สหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน
5. การใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาลในแต่ละปีต้องตราเป็นกฎหมาย เพราะเงินงบประมาณได้มาจากการเก็บภาษีจากประชาชน หรือเป็นเงินของประชาชน การใช้

ลัทธิเศรษฐกิจจึงสัมพันธ์กับกฎหมายมาโดยตลอด ปัจจุบันได้มีการบรรจุวิชาเศรษฐศาสตร์ให้นักศึกษาวิชากฎหมายได้ศึกษาในหลักสูตรการศึกษาวิชากฎหมาย และมีโปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาเอกร่วมกันโดยได้ Ph.D. ด้านเศรษฐศาสตร์และได้ J.D. ด้านกฎหมาย ในหลายมหาวิทยาลัยทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป แคนาดา ออสเตรเลีย และลาตินอเมริกา²⁸ เป็นต้นว่าวิชา **Public Choice and Public Law** บรรณาธิการโดย Daniel A. Farber, **Economics of Property Law** บรรณาธิการโดย Richard A. Epstein, **The Economics of Crime** บรรณาธิการโดย Isaac Ehrlich and Zhiqiang Liu, **Economic Foundations of Injury and Death Damages** บรรณาธิการโดย Roger T. Kaufman, James D. Rodgers, and Gerald D. Martin, **Law, Economics and Antitrust** แต่งโดย Patrick A. Mcnutt เป็นต้น

4.5 ความสัมพันธ์กับวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

วิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา (sociology) ถ้าหมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยธรรมชาติและการจำเริญเติบโตของสังคม วิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ย่อมสัมพันธ์กับศาสตร์ทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ บังคับซึ่งการจำเริญเติบโตด้านอารยธรรมของมนุษยชาติ บางท่านก็ว่าบังคับด้านภูมิศาสตร์มีความสำคัญมากที่สุด บางท่านก็เน้นไปที่ ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจ แหล่งอาหาร และปัจจัยอื่นๆ จะเห็นว่า การจำเริญเติบโตทางสังคมในบางส่วนได้สะท้อนออกมาให้เห็นด้วยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การประกอบอาชีพ การอยู่อาศัย วิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจอื่น ที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ จากระบบเศรษฐกิจที่เรียบง่าย มาสู่ระบบเศรษฐกิจที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ตามลำดับ จากระบบเศรษฐกิจที่แลกเปลี่ยนของต่อของ (barter system) มาเป็นระบบการค้าและการพาณิชย์กรรม พัฒนาระบบทุนนิยม ด้านการผลิต การค้า การพาณิชย์กรรม และการเงินในท้ายที่สุด

²⁸ See in R. Cooter and T. Ulen. **Law & Economics**(New York : Pearson Education, Inc., 2004), pp. 1 – 3.

หลักฐานทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาที่ค้นพบบ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจของสังคม เช่น พัฒนาการด้านชลประทานและการเกษตรกรรมขนาดใหญ่ในอียิปต์ และเมโสโปเตเมียเมื่อ ประมาณ 3,500 - 2,500 ปีก่อนคริสตกาล การค้นพบเหรียญกษาปณ์ของชาวกรีก ที่สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 700 ปีก่อนคริสตกาล ที่ถูกค้นพบที่หมู่เกาะในทะเลเอเจียน ใกล้กับกรุงเอเธนส์²⁹ เหรียญกษาปณ์ที่เก่าแก่อีกเหรียญหนึ่งคือ เหรียญกษาปณ์ของชาวลิเดีย (Lydia) ที่กษัตริย์โครเอซัส (Croesus) ที่ถือเป็นกษัตริย์ที่ร่ำรวยที่สุดสร้างขึ้นเมื่อประมาณ 547 ปีก่อนคริสตกาล เหรียญกษาปณ์ที่สร้างขึ้น สร้างจากทองคำขาวที่มีส่วนผสมของทองคำและแร่เงินที่ชาวลิเดียสามารถหาได้จากพื้นที่รายที่กระแสน้ำของพวกเขาลไหลผ่านถึงกับมีคำเปรียบเปรยว่า “ให้ร่ำรวยดั่งกษัตริย์โครเอซัส (rich as Croesus)”³⁰ พัฒนาการของเหรียญเงินตราเหล่านี้เป็นหลักฐานทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากพัฒนาการด้านอื่นๆ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีพัฒนาการมาตามพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ที่เป็นหลักฐานทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ จึงสัมพันธ์กับวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ด้วยเหตุผลคือ:

1. วิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา สัมพันธ์กับศาสตร์ทุกแขนง
2. หลักฐานทางวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาบ่งชี้ให้เห็นพัฒนาการทางเศรษฐศาสตร์
3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจำเริญเติบโตด้านอารยธรรมของมนุษยชาติ

²⁹ Ibid., p. 114.

³⁰ E. M. Burns, R. E. Lerner and S. Meacham. Op. cit p. 101.

4. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาในหลายส่วนได้รับอิทธิพลจาก ลัทธิเศรษฐกิจ เช่น การปฏิวัติใหญ่ในประเทศฝรั่งเศส หรือ การเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัสเซีย และจีนแผ่นดินใหญ่ เป็นต้น

5. ประโยชน์ของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

การศึกษาวินิจฉัยประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอาจดูคล้ายกับการศึกษาวินิจฉัยศาสตร์ เศรษฐกิจ แต่โดยรูปแบบ เนื้อหา และเป้าหมายของการศึกษาก่อนข้างแตกต่างกัน ประโยชน์ของการศึกษาที่ได้รับจึงแตกต่างกัน ประโยชน์ของการศึกษาวินิจฉัยประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจอาจจำแนกเป็น

1. ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ตั้งแต่ยุคสังคมชนเผ่า จนกระทั่งยุคปัจจุบัน
2. ซึ่งให้เห็นพัฒนาการทางความคิดเศรษฐศาสตร์ (economic ideas) ของบุคคล คณะบุคคลหรือสำนักทางความคิด (the school of thoughts)
3. ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่เริ่มจากความคิดปุถุชนบุคคลธรรมดาและประสบการณ์ของตนเอง จนกระทั่งกลายมาเป็นศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ ที่สามารถค้นคว้าหาข้อเท็จจริงได้ทั้งวิธีการศึกษาแบบ inductive method เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากผลการศึกษา (empiricalism) และวิธีการวิเคราะห์แบบ deductive method เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากการอ้างหลักการและทฤษฎี (abstract)
4. ซึ่งให้เห็นสภาพปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยและการนำแนวคิดหรือ ลัทธิเศรษฐกิจไปใช้แก้ปัญหา ซึ่งให้เห็นถึงความล้มเหลวและความสำเร็จในการแก้ปัญหา
5. ซึ่งให้เห็นอิทธิพลทางความคิดเศรษฐศาสตร์ในการกำหนดนโยบายทางการเมืองเพื่อการบรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจของประเทศ
6. ทำให้นักศึกษาทราบมรรควิธีในการแสวงหาความมั่งคั่งในแต่ละยุคสมัย ว่า ความมั่งคั่งเกิดจากการค้า เงินตรา การผลิต ที่ดิน แรงงาน หรือเทคโนโลยี เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้กับประเทศชาติและตนเอง
7. ทำให้นักศึกษาตระหนักและรับทราบว่า การศึกษาเศรษฐศาสตร์เพื่อนำไป กำหนดนโยบายแห่งรัฐนั้น มิใช่การนำเสนอที่มุ่งเน้นทฤษฎีและหลักการ เครื่องมือและ เทคนิคการวิเคราะห์ (positive economics) เพื่อตอบคำถามว่า “คืออะไร (What is)”

8. เพื่อให้ให้นักศึกษานำปรัชญา หลักคิด และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ไปเปรียบเทียบ รับประทาน แก้ปัญหา หรือสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับตัวเองได้ เป็นต้นว่า การเข้าใจในกฎเหล็กของค่าจ้าง (the iron law of wages) คืออะไร เราจะหลุดออกจากกฎเหล็กนี้ได้อย่างไร การรู้ที่มาของความมั่งคั่ง เราจะแสวงหาความมั่งคั่งได้อย่างไร เป็นต้น

6. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจก่อนยุคคลาสสิกส์จะเริ่มศึกษาพัฒนาการทางความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของสังคมนเผ่า มายุคช่วงเปลี่ยนถ่ายหรือยุคส่งผ่านทางเศรษฐกิจและสังคมหรือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ก่อนยุคกรีกซึ่งอยู่ประมาณ 800 ปีก่อนคริสตกาล มายุคความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ของนักปราชญ์สมัยกรีกซึ่งอยู่ประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล มายุคโรมันหรือ ยุคกลางซึ่งถือเป็นยุคมืด (the Middle Ages) ทางความคิด เป็นยุคที่ความคิดถูกครอบงำโดยความคิดของนักเทวนิยมหรือฝ่ายศาสนจักร ยุคพาณิชยกรรมที่ถือเป็นยุครุ่งอรุณของลัทธิทุนนิยม ยุคการสถาปนาเศรษฐศาสตร์การเมือง และแนวคิดของสำนักธรรมชาตินิยม ที่ถือเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นระบบที่สุดก่อนแนวคิดของคลาสสิกส์จะถือกำเนิดขึ้นหรือเป็นที่มาทางความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกส์

หนังสืออ้างอิง

ดวงจิต กำประเสริฐ, (2530). **ประวัติศาสตร์กฎหมาย**. กรุงเทพฯ: บริษัท ประชาชน จำกัด.

ทวี ตะเวทีกุล, (2519). **ลัทธิเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ: สมาคมเศรษฐศาสตร์, ธรรมศาสตร์.

สมพงษ์ เกษมสิน (ศ.) และจรรยา สุภาพ(ศ.), (2520). **ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

Bhatia, H.L. (1978) **History of Economic Thought**. New Delhi: Vani Education Books.

Burns, E. M. Lerner, R. E. and Meacham, S. (1984). **Western Civilizations**. New York: W. W. Norton & Company, Inc.

Cooter, R. and Ulen, T. (2004). **Law & Economics**. New York: Pearson Education, Inc.

Ekelund, Jr. R. B. and Herbert, R. F. (1990). **A history of Economic Theory and Method**. New York: McGraw-Hill Publishing Company.

Ingram, J.K. (1988). **A History of Political Economy**. Political Economy Website.

Mair, D., and Mille, A. G. (1992). **An Introduction to Comparative School of Thought in Economics**. Vermont: Edward Elgar Publishing Company.

Roll, E. (1973). **A History of Economic Thought**. London: Faber & Faber, Ltd.

Rousseau. J. J. **A Discourse on Political Economy**. Political Economy, Website.

Schumpeter. J. A. (1978). **Can Capitalism Survive?** New York: Harper & Row, Publishers.

Taylor, O. H. (1960). **A History of Economic Thought**. London: McGraw hill Book Co.

แบบทดสอบ
เพื่อความเข้าใจในเนื้อหา

1. วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเริ่มแรกจะครอบคลุมเนื้อหาด้าน.....
.....
.....
2. การถือกำเนิดขึ้นของลัทธิเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ.....
.....
.....
3. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจหมายถึง.....
.....
.....
4. การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการศึกษาที่เน้น.....
.....
.....
5. พัฒนาการทางแนวคิดเศรษฐศาสตร์.....
.....
.....
6. ยุคสมัยการตกผลึกทางความคิดเศรษฐศาสตร์ที่ถือว่าเป็นลัทธิเศรษฐกิจที่แท้จริง.....
.....
.....

7. หนังสือทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นระบบที่สุดก่อน The Wealth of Nations ของ Adam Smith จะเผยแพร่สู่สายตาชาวโลกชื่อ.....
 .....แต่งโดย.....
 .....
8. พัฒนาการของลัทธิเศรษฐกิจแนวทางที่หนึ่งคือ.....
 .....
 .....
9. พัฒนาการของลัทธิเศรษฐกิจแนวทางที่สองคือ .....
 .....
 .....
10. จุดเด่นของวิชาเศรษฐศาสตร์คือ .....
 .....
 .....
11. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ประการแรกค่านึงถึง .....
 .....
 .....
12. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ประการที่สองค่านึงถึง.....
 .....
 .....
13. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ประการที่สามค่านึงถึง .....
 .....
 .....

14. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ประการที่สี่คำนึงถึง.....
 .....
 .....
15. วิธีการวิเคราะห์ แบบอุปมัยหรือ inductive method คือ.....
 .....
 .....
16. วิธีการวิเคราะห์ แบบนิรนัยหรือ deductive method คือ.....
 .....
 .....
17. เศรษฐศาสตร์ที่เป็นศาสตร์โดยเนื้อหาหรือคุณลักษณะเฉพาะ จะครอบคลุม.....
 .....
 .....
18. ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์.....
 .....
 .....
19. ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ.....
 .....
 .....
20. ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ.....
 .....
 .....

21. การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีจุดเด่นคือ.....

.....
.....
.....

22. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสัมพันธ์กับวิชาประวัติศาสตร์ด้วยเหตุผลคือ .....

.....
.....
.....

23. วิชาปรัชญามีรากศัพท์มาจากภาษากรีกคำว่า .....
ที่หมายถึง .....

.....
ความหมายว่า .....

24. กระบวนการทางปรัชญาประกอบด้วย .....

.....
.....
.....

25. อภิปรัชญา(metaphysics)เป็นการศึกษาเรื่อง.....

.....
.....
.....

26. ศาสตร์ที่เป็นธรรมชาติแห่งความรู้(epistemology)หรือทฤษฎีขององค์ความรู้ (theory of knowledge) เป็นการศึกษาเรื่อง.....

.....
.....
.....

27. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการค้นหาความจริงตามหลักปรัชญาด้วยเหตุผล.....

.....
.....
.....

28. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสัมพันธ์กับวิชาปรัชญาด้วยเหตุผลคือ .....

.....
.....
.....

29. ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์โดยคุณลักษณะเฉพาะ .....

.....
.....
.....

30. ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง.....

.....
.....
.....

31. เหตุผลที่วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสัมพันธ์กับวิชารัฐศาสตร์.....

.....
.....
.....

32. นักบวชคริสต์ยุคกลางมองว่า เศรษฐศาสตร์สัมพันธ์กับกฎหมายเพราะ.....

.....
.....
.....

33. ความสัมพันธ์ของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจกับวิชากฎหมาย .....

.....
.....
.....

34. ความหมายของวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา.....

.....
.....
.....

35. ความสัมพันธ์ของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจกับวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา .....

.....
.....
.....

36. ประโยชน์ของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ .....

.....
.....
.....

แบบทดสอบ
เพื่อความเข้าใจในรายละเอียด

ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ที่เน้นทฤษฎี กฎ หลักการ เครื่องมือ และกรอบการวิเคราะห์มากเกินไปอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อนักศึกษาในด้าน
  1. ขาดคุณธรรมและจริยธรรมด้านเศรษฐกิจ
  2. ขาดธรรมชาติมุมมองของความเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง
  3. ขาดหลักคิดด้านปรัชญาและวิธีการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์
  4. สัมผัสธรรมชาติของหลักคำสอน
2. เนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเดิมไม่ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่อง
  1. ลัทธิหรือหลักคำสอน
  2. ทฤษฎี
  3. กฎและหลักการ
  4. ปรากฏการณ์ ปัญหาและความผันแปรด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น
3. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง
  1. ลัทธิเศรษฐกิจมิใช่ ทฤษฎีที่ตายตัว
  2. ลัทธิเศรษฐกิจมิใช่เครื่องมือที่ตายตัว
  3. ลัทธิเศรษฐกิจมิใช่เทคนิคการวิเคราะห์ที่ตายตัว
  4. ลัทธิเศรษฐกิจเป็นแนวคำสอนของเจ้าลัทธิเพียงคนเดียว

4. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

1. ลัทธิเศรษฐกิจขาดกรอบการวิเคราะห์ที่แน่นอน
2. ลัทธิเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับความผันแปรของสถานการณ์ ศีลธรรม การเมือง ศาสนา และปรัชญาทางสังคม
3. ลัทธิเศรษฐกิจไม่ขึ้นกับกรอบประเพณี จารีต และค่านิยมทางสังคม
4. ลัทธิเศรษฐกิจไม่ถูกกำหนดให้ตายตัวกับทฤษฎี เครื่องมือ และเทคนิคการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

5. การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ลัทธิเศรษฐกิจเป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถาม

1. คืออะไร (What is)
2. ควรเป็นอะไร (What ought to be)
3. ทำอะไร (What does)
4. ควรทำอะไร (What ought to do)

6. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักในปัจจุบันเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นตอบคำถาม

1. คืออะไร (What is)
2. ควรเป็นอะไร (What ought to be)
3. ทำอะไร (What does)
4. ควรทำอะไร (What ought to do)

7. การศึกษาที่มุ่งเน้นทฤษฎี หลักการ เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์เป็นการศึกษาที่เรียกว่า

1. positive economics
2. negative economics
3. normative economics
4. socio-economics

8. การศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่กรอบทางอุดมการณ์ ศีลธรรม การเมือง ศาสนา จารีต ประเพณี ค่านิยม และปรัชญาทางสังคมเป็นหลักใหญ่ เป็นการศึกษาที่เรียกว่า

1. positive economics
2. negative economics
3. normative economics
4. social economics

9. แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ (economic idea) ยุคเริ่มแรกเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญเรื่อง

1. เศรษฐกิจพอเพียง (self-sufficient economy)
2. ทาส
3. การขุดรีดดอกเบ๊ยะ
4. การถือครองที่ดินผืนใหญ่

10. ลัทธิเศรษฐกิจ ถ้าเป็นคำสอน(doctrines) ของบุคคลหรือ คณะบุคคล น่าจะเริ่มเกิดขึ้นใน

1. ยุคราชวงศ์ฮีบรู (Hebrew monarchy)
2. ยุคกรีก
3. ยุคกลาง
4. ยุคพาณิชย์นิยม

11. บุคคลหรือคณะบุคคลที่น่าจะได้รับการยกย่องว่าเป็นเจ้าของลัทธิเศรษฐกิจคนแรกหรือคณะแรกคือ

1. อริสโตเติล
2. พลาโต
3. นักปฏิบัติคำสอนหรือนักสอนศาสนานอกกรีต
4. เซนต์ โทมัส อควินัส

12. แนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์ได้ตกผลึกเป็นลัทธิเศรษฐกิจอย่างแท้จริงใน

1. ยุคลัทธิพาณิชย์นิยม
2. ยุคกรีก
3. ยุคกลาง
4. ยุคการสถาปนาเศรษฐศาสตร์การเมือง

13. ลัทธิหรือคำสอนของบุคคลหรือคณะบุคคลใดที่ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของเศรษฐศาสตร์ที่เป็นศาสตร์อย่างแท้จริง

1. คณะนักบวชคริสต์
2. อริสโตเติล
3. พาณิชยกรรม
4. นักธรรมชาตินิยม

14. หนังสือด้านเศรษฐศาสตร์ที่เป็นระบบที่สุด ก่อนที่หนังสือ the Wealth of Nations ของ Adam Smith จะเผยแพร่สู่สายตาชาวโลกคือ

1. Essai sur la nature du commerce
2. Tableau Oeconomique
3. The Republic
4. Politics

15. หนังสือด้านเศรษฐศาสตร์เรื่อง Essai sur la nature du commerce ที่ถือว่าเป็นระบบที่สุด ก่อนที่หนังสือ the Wealth of Nations ของ Adam Smith จะเผยแพร่สู่สายตาชาวโลกแต่งโดย

1. Plato	2. Aristotle
3. Richard Cantillon	4. David Hume

16. บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าสำนักของลัทธิคลาสสิกส์หรือเป็นบิดาวิชาเศรษฐศาสตร์แนวคลาสสิกส์ คือ

1. Richard Cantillon	2. David Ricardo
3. Thomas Robert Malthus	4. Adam Smith

17. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของลัทธิเศรษฐกิจ

1. ลัทธิเศรษฐกิจที่เป็นอยู่มีกรอบและสถาบันทางเศรษฐกิจของตนเอง
2. ลัทธิเศรษฐกิจมีขอบเขตเพื่อการสำรวจตรวจสอบที่ลึกซึ้งและเข้มข้น
3. เป็นพลวัตของระบบเศรษฐกิจ
4. ลัทธิเศรษฐกิจมีเทคนิคและกรอบการวิเคราะห์ที่แน่นอน

18. ประเด็นใดเป็นความท้าทายของนักเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการแสวงหาคำตอบให้ได้

1. ความเป็นพลวัตของระบบเศรษฐกิจ
2. การมีทฤษฎี หลักการ และคำสอนที่แน่นอน
3. การมีเครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใหม่ๆ และดีกว่าเดิม
4. การมีกรอบและสถาบันทางเศรษฐกิจของตนเอง

19. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

1. บทบาทและความเติบโตด้านกรอบทฤษฎีที่เด่นๆ
2. นโยบายของนักคิดทางเศรษฐศาสตร์แต่ละสำนัก
3. คุณูปการที่นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ไว้ในแต่ละบริบทของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
4. เพื่อศึกษาเทคนิคและกรอบการวิเคราะห์ที่แน่นอนของลัทธิเศรษฐกิจแต่ละสำนัก

20. ข้อใดมิใช่จุดเด่นของวิชาเศรษฐศาสตร์

1. มีเหตุมีผล (causes)
2. มีตรรกะ (rationality)
3. มีทฤษฎีหรือหลักการของตนเอง
4. เป็นศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์

21. ข้อใดไม่เกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์

1. มีเหตุมีผลและมีตรรกะ
2. เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
3. มีทฤษฎีหรือหลักการของตนเอง
4. เป็นศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์

22. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์กับวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมีความแตกต่างในเรื่องของ

1. ประสิทธิภาพ (efficiency)
2. ทฤษฎีและหลักการ
3. ความมีเหตุผลและตรรกะ
4. ความเป็นพลวัตของศาสตร์

23. ข้อใดมิใช่วิธีการวิเคราะห์แบบอุปมัยหรือ inductive method

1. เป็นการศึกษาวิเคราะห์จากเรื่องเฉพาะไปหาหลักการทั่วไป
2. วิเคราะห์จากประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่ง แล้วนำไปสู่ข้อสรุปทางทฤษฎีหรือหลักการ
3. ค้นหาและตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง จากผลการศึกษา (empiricalism)
4. ค้นหาข้อเท็จจริงแบบอ้างอิงหลักการ หรือทฤษฎี (abstract)

24. ข้อใดมิใช่วิธีการวิเคราะห์แบบนิรนัยหรือ deductive method

1. ค้นหาและตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง จากผลการศึกษา (empiricism)
2. ศึกษาจากทฤษฎีหรือหลักการใหญ่ ไปหาเรื่องเฉพาะ
3. วิเคราะห์จากทฤษฎีหรือหลักการเพื่อสรุปประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
4. ค้นหาข้อเท็จจริงแบบอ้างอิงหลักการ หรือทฤษฎี (abstract)

25. การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากผลการศึกษาเรียกว่า

1. deductive method
2. empiricism
3. abstract
4. normative economics

26. การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากการอ้างหลักการและทฤษฎีเรียกว่า

1. inductive method
2. empiricism
3. abstract
4. positive economics

27. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

1. วิชาประวัติศาสตร์เป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
2. วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
3. วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
4. วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

28. การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไม่มีเนื้อหาสาระที่เด่นๆ ในเรื่องของ

1. เป็นการศึกษาทฤษฎี หลักการ เทคนิค และกรอบการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์
2. เป็นการศึกษาสำนักทางความคิดและวิเคราะห์หลักคำสอนของบุคคลหรือคณะบุคคลที่สร้างคุณูปการนำความก้าวหน้ามาสู่วิชาเศรษฐศาสตร์
3. ศึกษาการประยุกต์ใช้หรือหลักคำสอนไปกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจ

4. เป็นการศึกษาลัทธิ หรือหลักคำสอนเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือนำไปปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และ สังคม
29. เหตุผลใดที่ไม่บ่งชี้ความสัมพันธ์ของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจกับวิชาประวัติศาสตร์
1. วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์
  2. วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับลัทธิคำสอนหรือ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีต
  3. ลัทธิเศรษฐกิจบางยุคสมัยล้มล้างสถาบันหลักทางสังคมได้ และถูกบันทึกไว้ในวิชาประวัติศาสตร์
  4. วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นอนุสาขาของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
30. ข้อใดมิใช่กระบวนการทางปรัชญา เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นจริงของสรรพสิ่ง
1. มีการตั้งข้อสมมติฐานล่วงหน้า
  2. กำหนดขอบเขต และความเป็นไปได้
  3. วิเคราะห์ และสรุป
  4. ศึกษาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว
31. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาปรัชญา
1. วิชาปรัชญา เกี่ยวพันกับองค์ความรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับจุดประสงค์แห่งเหตุผลของมนุษย์
  2. วิชาปรัชญาคือการแสวงหาความรู้ การค้นหาเหตุผลและกฎของความเป็นจริง
  3. วิชาปรัชญาการตั้งคำถามเกี่ยวกับสรรพสิ่ง และการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง
  4. วิชาปรัชญาเกี่ยวข้องกับวิชาการด้านกฎหมาย แพทย์ศาสตร์ และเทววิทยา

32. อภิปรัชญา (metaphysics) ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

1. ธรรมชาติทั่วไป
2. ชีวิตและความเป็นจริง
3. การดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง
4. จุดประสงค์แห่งเหตุผลของมนุษย์

33. ปรัชญาที่เป็น ศาสตร์ธรรมชาติแห่งความรู้ (epistemology) หรือทฤษฎีขององค์ความรู้ (theory of knowledge) ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

1. องค์ความรู้ทุกชนิด
2. มีการตั้งคำถาม เพื่อนำไปสู่กระบวนการหาความรู้มากกว่าความเชื่อ (belief)
3. ปรัชญาธรรมชาติ (natural philosophy) ที่ศึกษาธรรมชาติไป เช่น วิชาวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะวิชาฟิสิกส์
4. การดำรงอยู่ของพระเจ้า

34. เหตุผลข้อใดที่วิชาประวัติศาสตร์เชิงปรัชญาไม่เป็นแนวคิดหรือหลักคำสอนที่เป็นปรัชญา

1. ประวัติศาสตร์เชิงปรัชญาจะมีเหตุมีผล (causes) และมีตรรกะ (rationality) ในตัวเอง มีการตั้งข้อสมมติฐาน (assumption) กำหนดขอบเขตและความเป็นไปได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นจริงทางเศรษฐศาสตร์
2. มีการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจะโดยวิธีการหาข้อสรุปแบบผลการศึกษา (empiricalism) และหรือการอ้างทฤษฎีและหลักการ (abstract)
3. ศึกษาเชื่อมโยงไปยังการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ หรือชีวิตที่แท้จริงของมนุษย์
4. เป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวคิดของนักบวชคริสต์

35. หลักปรัชญาของ Adam Smith ที่เกี่ยวกับ “กฎมือที่มองไม่เห็น (the invisible hand)” ต้องการพิสูจน์ความเป็นจริงเรื่อง

1. พัฒนาการทางเศรษฐศาสตร์
2. การทำงานของกลไกตลาด
3. ความชำนาญในการผลิตของบุคคล
4. เศรษฐกิจตกต่ำ

36. หลักปรัชญาที่เกี่ยวกับจุดเหมาะสมของพาเรโต (Parato's optimality) ต้องการพิสูจน์ความเป็นจริงเรื่อง

1. การบรรลุสวัสดิการที่ดีที่สุดของสังคม
2. การทำงานของกลไกตลาด
3. การปรับตัวของกลไกตลาดเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ
4. การบรรลุเงื่อนไขที่ดีที่สุดของสังคม

37. หลักปรัชญาของ Jean B. Say หรือ “กฎของเซย์ (Say's Law)” ที่กล่าวว่า “อุปทานสร้างอุปสงค์ (Supply creates its own demand.)” ต้องการพิสูจน์ความเป็นจริงเรื่อง

1. การบรรลุสวัสดิการที่ดีที่สุดของสังคม
2. การทำงานของกลไกตลาด
3. การปรับตัวของกลไกตลาดเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ
4. การบรรลุเงื่อนไขที่ดีที่สุดของสังคม

38. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไม่สัมพันธ์กับวิชาปรัชญาในข้อใด

1. เป็นวิชาที่พัฒนาการมาจากวิชาปรัชญา เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดำรงอยู่ของมนุษย์ในทางเศรษฐศาสตร์
2. เจ้าสำนักความคิดทางเศรษฐศาสตร์เป็นนักปรัชญาเศรษฐศาสตร์
3. การค้นหาความจริงทางเศรษฐศาสตร์ใช้วิธีการเดียวกับวิชาปรัชญา
4. วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเป็นการศึกษาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

39. เศรษฐศาสตร์การเมืองเป็นการศึกษา

1. เศรษฐศาสตร์โดยคุณลักษณะเฉพาะ
2. เศรษฐศาสตร์ทั่วไป
3. เศรษฐศาสตร์ครัวเรือน
4. เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ

40. ข้อใดมิใช่หลักการบริหารบ้านเมืองตามแนวคิดของ Jean Jacques Rousseau

1. เป็นการบริหารบ้านเมืองที่ชาญฉลาดและต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์สาธารณะหรือเจตนารมณ์ทั่วไป (public or general will)
2. การบริหารบ้านเมืองต้องยึดกฎหมาย ทฤษฎีและหลักการเป็นหลักบริหาร
3. เป็นการบริหารบ้านเมืองเพื่อประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกภายในรัฐทุกคน (common good)
4. ต้องได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนหรือ เป็นตัวแทนของประชาชน

41. ข้อใดมิใช่เหตุผลสำคัญที่แสดงว่าวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสัมพันธ์กับวิชารัฐศาสตร์

1. การศึกษาไม่สามารถแยกออกเป็นอิสระต่อกันได้
2. มีเนื้อหาวิชาเป็นเนื้อเดียวกัน
3. เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการปกครองประเทศ
4. ลัทธิเศรษฐกิจสร้างขึ้นตามบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการเมือง

42. บุคคลใดที่กล่าวว่า “We are all Keynesian now.” คือ

1. Richard M. Nixon
2. Bill Clinton
3. Jimmy Carter
4. George W. Bush

43. ข้อใดไม่สัมพันธ์กับความหมายทางเศรษฐศาสตร์ที่การบัญญัติกฎหมายต้องคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล

1. ชีวิตของมนุษย์เป็นทรัพย์สิน
2. ค่าจ้าง (wages) เกิดจากแรงงานมนุษย์ที่ร่างกายปกติและมีชีวิตอยู่
3. กฎหมายคุ้มครองแรงงานเพราะแรงงานเป็นคน
4. สิทธิและกรรมสิทธิ์ของบุคคลทางเศรษฐกิจเกิดจากการใช้แรงงาน

44. กษัตริย์องค์ใดที่ถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดกฎหมายและกฎหมายที่บัญญัติขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ ชุกรกรรมทางเศรษฐกิจ

1. ฮัมมูราบี	2. โครเอซัส
3. อเล็กซานเดอร์ มหาราช	4. จักรพรรดิจัสติเนียน

45. จักรวรรดิใดถือเป็นจักรวรรดิกฎหมาย

1. บาบิโลน	2. โรมัน
3. เปอร์เซีย	4. นครรัฐกรีก

46. กฎหมายจักรวรรดิใดถือเป็นต้นกำเนิดของลัทธิทุนนิยม

1. บาบิโลน	2. โรมัน
3. เปอร์เซีย	4. นครรัฐกรีก

47. ลัทธิหรือหลักคำสอนของบุคคลหรือสำนักใดที่มองว่า เศรษฐศาสตร์คือแก่นหรือโครงสร้างหลักของกฎหมาย

1. ลัทธิสโตยอิกส์	2. คำสอนของนักบวชคริสต์
3. ลัทธิพาณิชยนิยม	4. ลัทธิธรรมชาตินิยม

48. บุคคลหรือคณะบุคคลใดที่กล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์คือแก่นหรือโครงสร้างหลักของกฎหมายแม้ จะมิใช่กฎหมายที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่เป็นกฎหมายด้านศีลธรรมจรรยาที่จะประกันได้ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดี”

1. คณะสโตยอิกส์	2. คณะนักบวชคริสต์
3. นักพาณิชยนิยม	4. นักธรรมชาตินิยม

49. ในทางเศรษฐศาสตร์การบัญญัติกฎหมายไม่สัมพันธ์กับ ชุกรกรรมทางเศรษฐกิจใด
1. การประดิษฐ์กรรม วิศวกรรม โภคกรรม และปรัวรรตกรรมแห่งเศรษฐทรัพย์
  2. การจัดสรรทรัพยากรและการกระจายรายได้
  3. การเจริญเติบโตและการรักษาเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจ
  4. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
50. วิชาใดที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์ทุกแขนง
1. เศรษฐศาสตร์
  2. ลัทธิเศรษฐกิจ
  3. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
  4. วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
51. ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตด้านอารยธรรมของมนุษยชาติที่สำคัญที่สุด
1. ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์
  2. ปัจจัยด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจ
  3. แหล่งอาหาร
  4. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป
52. หลักฐานทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาใดที่ไม่ได้บ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจ
1. พัฒนาการด้านชลประทานและการเกษตรกรรมขนาดใหญ่ในอียิปต์ และเมโสโปเตเมีย
  2. การค้นพบเหรียญกษาปณ์ของชาวกรีก
  3. การค้นพบเหรียญกษาปณ์ของชาวลิเดีย
  4. การค้นพบมัมมี่ของชาวอียิปต์
53. กษัตริย์ประเทศใดที่ได้รับคำเปรียบเปรยว่า “ให้รวยตั้งกษัตริย์โครเอซัส (rich as Croesus)”
1. ประเทศลิเดีย
  2. ประเทศอียิปต์
  3. ประเทศบาบิโลน
  4. ประเทศเปอร์เซีย

54. วิชาประวัติศาสตร์ศึกษาศาสตร์ศึกษามีสัมพันธ์กับวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาด้วยเหตุผลคือ

1. วิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยามีสัมพันธ์กับศาสตร์ทุกแขนง
2. หลักฐานทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาบ่งชี้ให้เห็นพัฒนาการทางเศรษฐศาสตร์
3. ลัทธิศึกษาศาสตร์มีอิทธิพลต่อการจำเริญเติบโตด้านอารยธรรมของมนุษยชาติและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

4. ถูกทุกข้อ

55. ข้อใดคือประโยชน์ของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษาศาสตร์

1. ชี้ให้เห็นพัฒนาการของวิชาประวัติศาสตร์ศึกษาศาสตร์
2. ชี้ให้เห็นพัฒนาการของความคิดทางเศรษฐศาสตร์
3. ชี้ให้เห็นสภาพปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย

4. ถูกทุกข้อ

56. ข้อใดคือประโยชน์ของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษาศาสตร์

1. ชี้ให้เห็นพัฒนาการของลัทธิศึกษาศาสตร์จนกลายมาเป็นศาสตร์ทางสังคมศาสตร์
2. ชี้ให้เห็นการนำแนวคิดหรือลัทธิศึกษาศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจ
3. ชี้ให้เห็นอิทธิพลทางความคิดเศรษฐศาสตร์ในการกำหนดนโยบายทางการเมือง

4. ถูกทุกข้อ

57. ข้อใดคือประโยชน์ของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษาศาสตร์

1. ทำให้นักศึกษาทราบมรรควิธีในการแสวงหาความมั่งคั่งในแต่ละยุคสมัย
2. ทำให้ตระหนักและรับทราบการนำวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อนำไปกำหนดนโยบายแห่งรัฐ
3. เพื่อเปรียบเทียบรับทราบ แก้ปัญหา หรือสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

4. ถูกทุกข้อ

เฉลย
แบบทดสอบ

1.	1	2.	4.	3.	4.	4.	3.	5.	2.
6.	1.	7.	1.	8.	3.	9.	1.	10.	1.
11.	3	12.	1.	13.	4.	14.	1.	15.	3.
16.	4.	17.	4.	18.	1.	19.	4.	20.	4.
21.	2.	22.	1.	23.	4.	24.	1.	25.	2.
26.	3.	27.	4.	28.	1.	29.	4.	30.	4.
31.	4.	32.	1.	33.	4.	34.	4.	35.	2.
36.	1.	37.	3.	38.	4.	39.	2.	40.	2.
41.	2.	42.	1.	43.	3.	44.	1.	45.	2.
46.	2.	47.	2.	48.	2.	49.	4.	50.	3.
51.	1.	52.	4.	53.	1.	54.	4.	55	4.
56	4.	57	4.						

A city or a state is a response to human needs. No human being is self-sufficient, and all of us have many wants. Since each person has many wants, many partners and purveyors will be required to furnish them. One person will turn to another to supply a particular want and for a different need he will seek out still another. Owing to this interchange of services, a multitude of persons will gather and dwell together in what we have come to call the city or the state. And so one man trades with another, each assuming he benefits therefrom.

Plato

... Of everything which we possess there are two uses : both belong to the thing as such, but not in the same manner, for one is the proper, and the other the improper or secondary use of it. For example, a shoe is used for wear, and is used for exchange: both are uses of the shoe.

Aristotle